CHRISTOlogisch

STUDIE A STUDIJNÍ POMŮCKY

Ježíš a anděl

Poslání anděla ve Zjevení 22

JEŽÍŠ A TROJICE

Biblicky přemýšlet a vstupovat do rozhovoru

www.christologisch.de

Je Pán Ježíš Bohem duchů proroků?

Zjevení 22,6 a 22,16 jako svědectví Ježíšova božství

Ve Zjevení 22,6 stojí, že „Pán, Bůh duchů proroků“ poslal svého anděla. Jen o deset veršů později Ježíš výslovně prohlašuje:

> Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla.
>
> Zjevení 22,16

Obě výpovědi mluví o témže andělovi, témže pověření zjevením a týchž poselstvích obcím. Nabízí se proto silný závěr: Ježíš je Pán, který je ve Zjevení 22,6 označen jako Bůh duchů proroků.

Gramatika jediného slova toto ztotožnění nevynucuje. Bezprostřední souvislost je však činí velmi silným. I alternativní vysvětlení vede k vysoké christologii: Anděl Pána Boha je zároveň vlastním Ježíšovým andělem a podléhá jeho bezprostřední autoritě.

Poznámka k překladu: Úplný český překlad dodaného německého zdroje. Biblické citace jsou přeloženy ze znění tohoto zdroje, nikoli doslovně převzaty z oficiálního českého překladu Bible. Řečtina, odkazy, opakování argumentů i omezení zdroje jsou zachovány; neproběhla samostatná teologická revize.

Obsah

1. Dvě rozhodující výpovědi
2. Kdo je „Pán, Bůh duchů proroků“?
3. Význam „svého anděla“
4. Ježíš říká „můj anděl“
5. Jde o téhož anděla?
6. Stačí jako vysvětlení pouhé zmocnění?
7. Význam Zjevení 1,1
8. Nejsilnější závěr
9. Možné námitky
10. Apologetický argument ve zkratce
11. Závěr

1. Dvě rozhodující výpovědi

Na konci Zjevení stojí dvě nápadně podobné výpovědi.

Zjevení 22,6

> A Pán, Bůh duchů proroků, poslal svého anděla, aby svým služebníkům ukázal, co se musí brzy stát.
>
> Zjevení 22,6

Zjevení 22,16

O několik veršů později Ježíš říká:

> Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla, aby vám dosvědčil tyto věci pro obce.
>
> Zjevení 22,16

Paralela je zjevná:

Zjevení 22,6	Zjevení 22,16
Pán Bůh poslal	Já, Ježíš, jsem poslal
Svého anděla	Svého anděla
Aby ukázal svým služebníkům	Aby vám dosvědčil pro obce
Co se musí brzy stát	Tyto věci

> **PARALELA**
> Ve verši 6 posílá Pán Bůh svého anděla. Ve verši 16 Ježíš říká, že poslal svého anděla.

Rozhodující otázka proto zní:

> **OTÁZKA**
> Je sám Ježíš „Pán, Bůh duchů proroků“?

2. Kdo je „Pán, Bůh duchů proroků“?

Formulace ve verši 6 neoznačuje dvě různé osoby.

Neříká se:

> Pán a Bůh duchů proroků.

Výraz zní:

> ὁ κύριος ὁ θεός
>
> „Pán, Bůh“

„Bůh duchů proroků“ blíže vysvětluje, kdo je „Pán“.

Gramatická struktura je:

- Pán.
- Totiž:
- Bůh duchů proroků.

Oba výrazy jsou ve stejném pádě, stejném čísle a vztahují se k témuž podmětu.

Plný smysl proto zní:

> Pán, totiž Bůh, jemuž podléhají duchové proroků, poslal svého anděla.

Je-li Ježíš referentem tohoto podmětu, není zde nazýván pouze „Pánem“. Je označen jako:

> Bůh duchů proroků.

To by byla přímá a velmi silná výpověď o jeho božství.

3. Význam „svého anděla“

Ve Zjevení 22,6 stojí:

> τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
>
> „svého anděla“

Zájmeno „svého“ se nejpřirozeněji vztahuje k podmětu věty:

> Pán, Bůh duchů proroků.

Anděl tedy zvláštním způsobem patří tomuto Pánu. Podléhá jeho autoritě a je jím poslán.

Slovo nemusí vyjadřovat hmotné vlastnictví. Anděl není předmět. Míněn je bezprostřední vztah:

- Příslušnosti.
- Autority.
- Pověření.
- Vlády.

„Jeho anděl“ znamená:

> Anděl, který mu podléhá a jedná z jeho pověření.

4. Ježíš říká „můj anděl“

Ve Zjevení 22,16 mizí veškerá nejasnost o mluvčím:

> ἐγὼ Ἰησοῦς
>
> „Já, Ježíš“

Osobní zájmeno ἐγώ je výslovně uvedeno, a tím zdůrazněno. Ježíš se navíc identifikuje vlastním jménem.

Potom říká:

> ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου
>
> „Poslal jsem svého anděla.“

Ježíš neříká:

- „Bůh poslal svého anděla.“
- „Poslal jsem Božího anděla dál.“
- „Poslal jsem nějakého anděla.“
- „Otec mi dal svého anděla k dispozici.“

Říká:

> Svého anděla.

Ježíš tím nárokuje vlastní a bezprostřední vztah autority vůči tomuto andělovi.

> **JÁDRO ARGUMENTU**
> Anděl Pána Boha z verše 6 je vlastním Ježíšovým andělem ve verši 16.

To je jádro argumentu.

5. Jde o téhož anděla?

Bezprostřední souvislost pro to mluví velmi silně.

Oba verše stojí v závěru téhož zjevení. Oba mluví o:

- Poslání anděla.
- Předání zjevení.
- Služebnících či obcích.
- Věcech, které se musí stát.
- Téže prorocké knize.

Zjevení 22,6 navazuje na začátek knihy:

> Zjevení Ježíše Krista, které mu dal Bůh, aby svým služebníkům ukázal, co se musí brzy stát; a oznámil je tím, že poslal skrze svého anděla.
>
> Zjevení 1,1

Na konci se znovu říká:

> Pán, Bůh duchů proroků, poslal svého anděla, aby svým služebníkům ukázal, co se musí brzy stát.
>
> Zjevení 22,6

A nakonec:

> Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla, aby vám dosvědčil tyto věci pro obce.
>
> Zjevení 22,16

Opakování spojují začátek a konec:

Zjevení 1,1	Zjevení 22,6	Zjevení 22,16
Ukázat	Ukázat	Dosvědčit
Svým služebníkům	Svým služebníkům	Vám a obcím
Co se musí brzy stát	Co se musí brzy stát	Tyto věci
Skrze svého anděla	Svého anděla	Svého anděla

Bylo by velmi nepřirozené bez jakéhokoli náznaku předpokládat tři různé anděly nebo zcela nezávislá poslání.

> **JEDNO POVĚŘENÍ**
> Text nejpřirozeněji mluví o jednom pověření zjevením, jednom andělovi a jednom souvislém poslání.

6. Stačí jako vysvětlení pouhé zmocnění?

Lze namítnout:

> Vlastním odesílatelem je Bůh Otec. Ježíš jedná pouze jako jeho zmocněnec.

Zmocnění může vysvětlit, proč Ježíš říká:

> Poslal jsem anděla.

Nevysvětluje však plně, proč Ježíš říká:

> Poslal jsem svého anděla.

Úředník může poslat králova posla se zprávou. Může říci:

> Odeslal jsem posla.

Jestliže však posel podléhá výhradně králi, přesnější výpověď by byla:

> Odeslal jsem králova posla.

Ježíš ovšem používá přímé přivlastňovací zájmeno:

> Svého anděla.

Anděl tím není popsán pouze jako posel, kterého Ježíš dočasně posílá dál. Je to Ježíšův anděl. Podléhá vlastní Ježíšově autoritě.

Pouhé zmocnění proto není dostačujícím vysvětlením.

Zbývají dvě možnosti

Možnost 1: Ježíš je Pán Bůh z verše 6

Potom je sled velmi přímočarý:

> Pán, Bůh duchů proroků, poslal svého anděla. Tento Pán následně prohlašuje: „Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla.“

Ježíš by tím byl referentem výrazu:

> Pán, Bůh duchů proroků.

Možnost 2: anděl patří Otci i Synovi

Potom je anděl:

- Boží anděl.
- Zároveň Ježíšův anděl.

Podléhá společné autoritě Otce a Syna.

I tato možnost dalece přesahuje představu stvořeného zmocněnce. Ježíš potom sdílí s Bohem bezprostřední vládu nad anděly a zjevením.

> **DVĚ MOŽNOSTI**
> Buď je Ježíš přímo nazván „Pán, Bůh duchů proroků“, nebo s Otcem sdílí božskou autoritu nad týmž andělem.

Obě možnosti jsou slučitelné s Ježíšovým božstvím. První je přímějším čtením.

7. Význam Zjevení 1,1

Zjevení 1,1 se často používá jako námitka:

> Jestliže Bůh dal Ježíšovi zjevení, nemůže být Ježíš týž Bůh, který je jmenován ve Zjevení 22,6.

Tento závěr není nutný.

Zjevení 1,1 osobně rozlišuje Boha a Ježíše:

- Bůh dává.
- Ježíš přijímá.

Nauka o Trojici však netvrdí, že Ježíš je táž osoba jako Otec.

Rozlišuje:

- Otce.
- Syna.
- Ducha svatého.

To, že Otec dává Synovi zjevení, proto neodporuje Synovu božství. Ukazuje to uspořádání děje zjevení.

Syn přijímá jako prostředník

Ježíš Kristus je ve Zjevení:

- Syn.
- Zabitý Beránek.
- Mesiášský Král.
- Prostředník zjevení.

Jako takový přijímá od Otce obsah zjevení a předává jej dál.

To však ještě neodpovídá na otázku, jakou božskou autoritu sám má.

Zjevení 22,16 ukazuje:

> **JEHO VLASTNÍ ANDĚL**
> Anděl je jeho anděl a on sám jej poslal.

„Dání“ ve Zjevení 1,1 se proto týká obsahu zjevení. Text neříká, že by Ježíš neměl žádnou vlastní autoritu nad andělem.

Přijímání nevylučuje božství

V Novém zákoně Ježíš přijímá:

- Veškerou pravomoc na nebi i na zemi (Matouš 28,18).
- Soud (Jan 5,22).
- Jméno nad každé jméno (Filipským 2,9).
- Království (Daniel 7,13–14; Lukáš 22,29).
- Svitek z Boží ruky (Zjevení 5,7).

Zároveň:

- Oživuje, koho chce (Jan 5,21).
- Má být ctěn jako Otec (Jan 5,23).
- Uctívají jej všichni andělé (Židům 1,6).
- Je nazýván „Bohem“ (Židům 1,8).
- Přijímá uctívání celého stvoření (Zjevení 5,13–14).

Přijímání popisuje jeho dějinněspásné postavení jako Syna a Mesiáše. Nečiní jej běžným tvorem.

> **DÁVÁNÍ A AUTORITA**
> Otec dává Synovi zjevení. Syn přesto má anděla, posílá jej a mluví s božskou autoritou.

8. Nejsilnější závěr

Argument se nemá formulovat slaběji ani silněji, než text dovoluje.

Příliš slabé

> Ježíš byl jen posel, který poslal Božího anděla dál.

To nevysvětluje „svého anděla“.

Příliš silné

> Jediná gramatická koncovka matematicky nutně dokazuje, že Ježíš je Bůh duchů proroků.

I to zachází příliš daleko. Samotné zájmeno nejmenuje svůj referent výslovně. Ztotožnění vzniká ze souvislosti veršů 6 a 16.

V souladu s textem

> Zjevení 22,6 říká, že Pán Bůh poslal svého anděla. Zjevení 22,16 říká, že Ježíš poslal svého vlastního anděla. Protože oba verše popisují téhož anděla a totéž pověření zjevením, velmi se nabízí ztotožnění Ježíše s Pánem Bohem z verše 6.

Toto čtení vysvětluje všechny údaje s nejmenším počtem dodatečných předpokladů:

- Pán Bůh poslal svého anděla.
- Ježíš říká: „Poslal jsem svého anděla.“
- Závěr: Ježíš je jmenovaný Pán Bůh.

Alternativní vysvětlení musí naproti tomu předpokládat, že:

- Verš 6 mluví o Otci.
- Verš 16 mluví o Ježíšovi.
- Oba mají téhož anděla.
- Oba posílají téhož anděla.
- Oba odpovídají za totéž pověření zjevením.

Tato alternativa je možná. Vede však rovněž k pozoruhodné jednotě božské autority Otce a Syna.

9. Možné námitky

Námitka 1: i lidé mohou posílat anděly

Zde vyhodnocené prameny nedokládají, že by běžný lidský posel označoval nebeského anděla za „svého anděla“ a s vlastní autoritou jej posílal k obcím.

Ježíš zde nestojí jako prorok vedle jiných proroků. Je Pán, který má a posílá prorockého anděla.

> **PROROCI A JEŽÍŠ**
> Proroci přijímají poselství skrze anděly. Ježíš anděla posílá.

Námitka 2: anděl může patřit Bohu i Ježíšovi současně

To je možné. Tato odpověď však rozhodujícím způsobem neoslabuje argument pro Ježíšovo božství.

Ježíš potom společně s Bohem má:

- Téhož anděla.
- Tytéž služebníky.
- Totéž pověření zjevením.
- Tutéž autoritu posílat.

Stvořená bytost by tím byla postavena do bezprostřední sféry Boží vlády nad anděly a proroky.

Toto čtení je proto také vysokou christologií.

Námitka 3: „Pán“ nemusí vždy znamenat „Bůh“

To je v zásadě pravda. Ve Zjevení 22,6 však nestojí pouze:

> Pán.

Stojí tam:

> Pán, Bůh duchů proroků.

Druhý výraz vysvětluje první. Je-li Ježíš Pánem tohoto verše, je výslovně nazýván „Bohem“.

Námitka 4: Zjevení 21,22 odlišuje Boha od Beránka

Zjevení 21,22 mluví o:

> Pánu Bohu všemohoucím a Beránkovi.

To rozlišuje Otce a Syna. Nedokazuje to však, že Syn není božský.

Také nauka o Trojici rozlišuje Otce a Syna. Otázkou není, zda jsou touž osobou, nýbrž zda má Syn účast na božské identitě, cti a vládě.

Zjevení současně říká:

- Bůh a Beránek jsou rozlišitelní.
- Bůh a Beránek společně přijímají uctívání (Zjevení 5,13–14).
- Bůh a Beránek mají společný trůn (Zjevení 22,1–3).
- Boží anděl je vlastním Ježíšovým andělem (Zjevení 22,6.16).

10. Apologetický argument ve zkratce

Podrobný řetězec závěrů

1. Zjevení 22,6 říká, že Pán, Bůh duchů proroků, poslal svého anděla.

2. Zjevení 22,16 výslovně říká, že Ježíš poslal svého anděla.

3. Obě výpovědi se týkají téhož anděla a téhož pověření zjevením.

4. Ježíš nazývá tohoto anděla ne pouze „anděl“, nýbrž „svůj anděl“.

5. Pouhé zmocnění nevysvětluje dostatečně tento vztah vlastnictví a autority.

6. Nejpřirozenější čtení proto je, že Ježíš je Pán jmenovaný ve verši 6.

7. Protože „Bůh duchů proroků“ blíže určuje tohoto Pána, je tím Ježíš označen za Boha.

Krátká odpověď

> Ve Zjevení 22,6 posílá Pán Bůh „svého anděla“. Ve Zjevení 22,16 Ježíš říká: „Poslal jsem svého anděla.“ Protože jde o téhož anděla a totéž pověření zjevením, velmi se nabízí, že Ježíš je Pán a Bůh duchů proroků jmenovaný ve verši 6.

Nejkratší podoba pro debatu

> Čí anděl to je? Zjevení 22,6: anděl Pána Boha. Zjevení 22,16: „můj anděl“, říká Ježíš. Nabízející se závěr zní: Ježíš je tento Pán Bůh.

11. Závěr

Zjevení 22 začíná výpovědí:

> Pán, Bůh duchů proroků, poslal svého anděla.
>
> Zjevení 22,6

Později mluví sám odesílatel:

> Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla.
>
> Zjevení 22,16

Text nutí čtenáře obě výpovědi spojit.

Kdo přijímá přímé ztotožnění, získává jasnou christologickou výpověď:

> **PŘÍMÉ ZTOTOŽNĚNÍ**
> Ježíš je Pán, Bůh duchů proroků.

Kdo rozlišuje Otce a Syna, musí přesto uznat:

> **SPOLEČNÁ AUTORITA**
> Anděl Pána Boha je současně vlastním Ježíšovým andělem a podléhá jeho osobní pravomoci posílat.

V obou případech nelze Ježíše redukovat na úroveň proroka, anděla nebo běžného zmocněnce.

Proroci přijímají zjevení.

Andělé předávají zjevení.

Ježíš má a posílá anděla, skrze něhož zjevení přichází k obcím.

> **PANSTVÍ**
> Ježíš nestojí pod prorockými duchy. Je Pánem nad nimi a nad andělem, který je k nim poslán.

Spojení Zjevení 22,6 a 22,16 je proto silným argumentem pro božství Pána Ježíše. Je zvlášť mocné, protože nestojí na izolovaném titulu. Spojuje:

- Označení Boha.
- Autoritu posílat.
- Vládu nad anděly.
- Přivlastňovací nárok „můj anděl“.
- Ježíšovu výslovnou sebeidentifikaci.

> **ZÁVĚREČNÁ TEZE**
> Pán Bůh poslal svého anděla. Ježíš poslal svého anděla. Text naznačuje: Ježíš je tento Pán.